

Regeringens proposition

1989/90:23

om kommunalt stöd till
ungdomsorganisationer

Prop.
1989/90:23

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 12 oktober 1989.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Bengt K. Å. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en lag som klargör kommuners och landstings rätt att ge ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer. Sådant direkt lagstöd har saknats sedan barnavårdslagen (1960:97) den 1 januari 1982 ersattes av socialtjänstlagen (1980:620). Förslaget innebär också att det — till skillnad mot vad som gäller i dag — blir möjligt att ge stöd även till de politiska ungdomsorganisationernas rent politiska verksamhet.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1990.

Förslag till

Lag om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer

Härigenom föreskrivs följande.

Kommuner och landstingskommuner får lämna ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer. Ett sådant stöd får också omfatta politisk verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 oktober 1989

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Wallström, Lööv

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer

1 Inledning

För det kommunala stödet till ungdomsorganisationerna infördes år 1965 i den då gällande barnavårdslagen (1960:97) en bestämmelse enligt vilken barnavårdsnämnden skulle stödja den personlighetsutvecklande och samhällsfostrande verksamhet som utövas genom ungdomens egna sammanslutningar. Bestämmelsen gällde enligt ordalydelsen all ungdomsverksamhet. Av lagändringen följde att kommunalt stöd också kunde lämnas till de politiska ungdomsorganisationerna. Stödet fick dock inte omfatta organisationernas rent politiska verksamhet. Inte heller fanns något uttryckligt lagstöd för landstingens bidragsgivning.

Kommuner och landsting får enligt 1 kap. 4 § kommunallagen (1977:179, ändrad senast 1988:1253) själva vårda sina angelägenheter. Åtgärderna skall för att vara lagliga tillgodose ett allmänt till kommunen knutet intresse. I den kommunala kompetensen ingår att stödja förenings- och organisationslivet i kommunen. Det ingår emellertid inte i den kommunala kompetensen att utan uttryckligt författningsstöd ekonomiskt stödja politiska partier och organisationer i deras politiska verksamhet.

När socialtjänstlagen (1980:620, omtryckt 1988:871, ändrad senast 1988:1471) ersatte bl.a. barnavårdslagen infördes inte någon särskild bestämmelse om kommunernas rätt att ge bidrag till ungdomsorganisationerna i lagen. Någon ändring av rättsläget var dock knappast åsyftad. Bristen på direkt lagstöd har emellertid på sina håll uppfattats som en osäkerhetsfaktor. Beslut om kommunalt stöd till politiska ungdomsorganisationer har också i några fall upphävts av förvaltningsdomstolarna.

Regeringen uppdrog den 25 februari 1988 åt en särskild utredare att bl. a. överväga om stödet till de politiska ungdomsorganisationerna behövde få ett klarare lagstöd (Dir. 1988:5). Utredningen antog namnet förtroendeuppdraagsutredningen. Den redovisade uppdraget i delbetänkandet (SOU 1988:67) Kommunalt stöd till ungdomsorganisationerna. Utredningen har föreslagit en särskild lag som gör det möjligt för kommuner och

landsting att ge bidrag till ungdomsorganisationerna utan krav på begränsningar i fråga om organisationernas verksamhet.

Prop. 1989/90: 23

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av deras yttranden bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag tar nu upp lagstiftningsfrågan. Jag har i ärendet samrått med statsrådet Wallström.

2 Rätt för kommuner och landsting att ge ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer

Mitt förslag: Kommuner och landsting ges i en särskild lag rätt att lämna ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationer. Stödet får också omfatta de politiska ungdomsorganisationernas rent politiska verksamhet.

Förtroendeuppdragsutredningens förslag: Överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: Tillstyrker utredningens förslag. Några remissinstanser har dock haft synpunkter på utformningen av lagtexten.

Bakgrunden till mitt förslag: Ungdomen är en betydande befolkningsgrupp. En stor del av samhällets insatser är därför inriktade på att tillgodose ungdomars behov. Kommunernas ansvar för utbildning, sysselsättning och bostadspolitik samt kultur- och fritidsaktiviteter är talande exempel på detta.

En viktig del av samhällets stöd till ungdomsgrupperna utgör bidrag i olika former till föreningslivet. Kommunerna, landstingen och staten vill därigenom medverka till att goda möjligheter skapas för en meningsfull fritid. För ungdomar innebär föreningsengagemang också en betydelsefull skola i demokratiskt beslutsfattande.

För demokratins utveckling och vitalitet är det viktigt att unga människor på ett aktivt sätt engageras i samhällsarbetet. Vägande motiv för reformer om exempelvis sänkt rösträttsålder har varit möjligheten att vidga demokratin och stimulera ungdomens politiska intresse. De politiska ungdomsförbunden har här en väsentlig uppgift.

Under de senaste årtiondena har ungdomsförbunden och andra idébärande folkrörelser haft svårigheter att rekrytera nya medlemmar. Samtidigt visar undersökningar att ungdomen är intresserad av politik och samhällsfrågor. Detta intresse har dock många ungdomar kanaliserat genom engagemang i icke politiska organisationer.

Från samhällets sida tillmäts ungdomsfrågorna stor betydelse. Mot den bakgrunden har regeringen nyligen bemyndigat statsrådet Wallström att tillkalla en kommitté med uppdrag att utreda och lämna förslag på hur demokrati och jämlikhet för ungdomar kan stärkas (Dir. 1989:06). I direktiven pekar hon på att det är viktigt att ungdomars intresse för och engagemang i samhällsfrågor tas till vara och att de kan påverka politiska

beslut. Kommittén skall ge förslag på hur detta kan gå till. Den skall bl. a. utreda vilka faktorer som påverkar ungdomars inställning till att delta i partipolitisk verksamhet samt kartlägga vilka krav och anspråk som ungdomar har på hur samhällsarbetet skall utformas. Kommittén skall också redovisa idéer som kan stimulera ungdomars intresse och engagemang för partipolitiken. Slutligen skall kommittén föreslå åtgärder som bidrar till ett ökat valdeltagande.

Skälen för mitt förslag: Det saknas i dag alltså särskilt lagstöd för kommuner och landsting att ge bidrag till ungdomsorganisationer. Jag anser att ett sådant särskilt lagstöd behövs för att undanröja den osäkerhet som har uppstått om lagligheten av bidragsgivningen. Jag anser vidare att det skall vara möjligt att ge stöd till de politiska ungdomsorganisationernas verksamhet som helhet, alltså även till den rent politiska delen.

I likhet med utredningen anser jag att ungdomsorganisationerna utför ett synnerligen värdefullt arbete för ungdomens demokratiska fostran och samhällsengagemang. Samtidigt kan dock konstateras att många ungdomsorganisationer, särskilt de idébärande, har svårigheter att finna arbetsformer som attraherar dagens ungdom. Det är därför enligt min mening angeläget att ungdomsorganisationerna får ett klart och otvetydigt stöd från samhällets sida.

När det gäller de politiska ungdomsförbunden, delar jag utredningens uppfattning att dessa spelar en mycket viktig roll i det svenska samhällslivet. Genom sin verksamhet skapar de goda möjligheter till personlighetsutveckling och skolning i demokratiskt beslutsfattande. Jag anser det därför naturligt att kommuner och landsting ges rätt att lämna bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna utan ändamålsbegränsningar. Om även bidrag till den politiska verksamheten får lagstöd, försvinner också svårigheten med att dra en gräns mellan rent politisk verksamhet och övrig verksamhet.

Den bestämmelse som behövs beträffande bidragsgivningen bör enligt min mening tas in i en särskild lag. Frågan om att utforma en ny kommunallag övervägs för närvarande av kommunallagskommittén (C 1988:03). Kommittén skall bl. a. ta ställning till om olika s. k. smålagar om den kommunala kompetensen bör föras in i kommunallagen. I samband med den slutliga beredningen av kommitténs förslag bör därför också den nu föreslagna lagens placering övervägas. Till dess får olägenheten att ha ytterligare en smålag således bestå.

Av den särskilda lagen bör det framgå att både kommuner och landsting har rätt att ge stöd. Det bör vidare anges att stödet kan omfatta även organisationernas rent politiska verksamhet.

Den s. k. lokaliseringsprincipen innebär att en kommunal angelägenhet måste vara knuten till kommunområdet eller kommunmedlemmarna för att anses som laglig. Principen gäller för all kommunal verksamhet om inte något annat har föreskrivits. Jag anser därför att det inte är nödvändigt att markera detta särskilt i lagtexten.

Det kommunala stödet måste givetvis lämnas enligt objektiva grunder. Detta följer dels av regeringsformens krav på opartiskhet och saklighet (1 kap. 9 §), dels av den s. k. likställighetsprincipen som gäller för kommunal

verksamhet. Någon uttrycklig bestämmelse om detta behövs därför inte heller i den föreslagna lagen.

Förtroendeuppdragsutredningen har föreslagit uttrycket "ekonomiskt bidrag" i lagtexten (SOU 1988:67 s. 40). Avsikten är att stödet till ungdomsorganisationerna skall kunna utgå i olika former t. ex. kontant utbetalda medel, nedsatt hyra i kommunens lokaler, lägre taxor för olika kommunala nyttigheter m. m. Jag delar denna uppfattning om stödets omfattning men anser i likhet med en remissinstans att uttrycket "ekonomiskt stöd" bättre stämmer överens med den föreslagna inriktningen.

Liksom utredningen anser jag det inte nödvändigt att närmare definiera begreppet ungdomsorganisation i lagtexten. Som framgår av vad jag tidigare sagt omfattas de politiska ungdomsförbunden. Att dessa kan stödjas fullt ut innebär som jag framhållit en utvidgning av vad som gäller i dag. I övrigt innebär lagförslaget endast en kodifiering av gällande rätt. Det betyder bl. a. att en organisation för att kunna få stöd skall vara uppbyggd och fungera enligt vedertagna demokratiska principer. Vidare bör självfallet huvuddelen av organisationens medlemmar vara i sådan ålder att de kan kallas ungdomar.

Den föreslagna lagen bör träda i kraft den 1 januari 1990.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu anfört har inom civildepartementet upprättats ett förslag till en lag om kommunalt stöd till ungdomsorganisationer.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslaget.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

Sammanställning av remissyttranden över förtroendeuppdragsutredningens betänkande (SOU 1988:67) Kommunalt stöd till ungdomsorganisationerna

1 Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), kammarrätten i Sundsvall, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, statens ungdomsråd, Stockholms, Sundbybergs, Tierps, Norrköpings, Emmaboda, Gotlands, Karlskrona, Kristianstads, Malmö, Varbergs, Karlskoga, Västerås och Hudiksvalls kommuner, Stockholms läns, Hallands läns, Värmlands läns, Gävleborgs läns och Norrbottens läns landsting, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges Riksidrottsförbund, Riksförbundet Sveriges 4 H, Unga Örnas Riksförbund, Centerns Ungdomsförbund (CUF), Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund (SSU), Kommunistisk Ungdom (KU), Pingstförsamlingarnas Ungdomsarbete, Svenska Baptisternas Ungdomsförbund, Svenska Missionsförbundets Ungdom, Ungdomens nykterhetsförbund, IOGT-NTO:s juniorförbund samt Elevorganisationen i Sverige.

Yttrande över betänkandet har dessutom inkommit från Järnvägshistoriska Riksförbundet.

2 Synpunkter på betänkandet

Samtliga remissinstanser är positiva till att en särskild lag stiftas om kommunala bidrag till ungdomsorganisationer. Några remissinstanser har haft synpunkter på lagtextförslaget.

Socialstyrelsen, Sundbybergs, Tierps, Norrköpings, Emmaboda, Karlskrona, Kristianstads, Malmö, Varbergs och Västerås kommuner, Hallands läns landsting, Centerns Ungdomsförbund samt Ungdomens Nykterhetsförbund tillstyrker förslaget till lagstiftning.

Riksdagens ombudsmän (JO) delar utredningens uppfattning att det är motiverat med en särskild lagstiftningsåtgärd. JO har dock synpunkter på utformningen av lagtexten. JO anför följande:

På grundval av kommunallagens generalklausul och förekommande speciallagstiftning samt med ledning av vedertagna kommunalrättsliga grundsatser och exemplifieringar m. m. i lagmotiv bestäms det närmare innehållet i kompetensen huvudsakligen genom rättspraxis i kommunalbesvärsmål. I princip kan rättsläget förändras endast genom lagstiftningsåtgärd eller – medelbart – via prejudikat från regeringsrätten (jfr 8 kap. 5 § regeringsformen och rättsfallet RÅ 1983 2:15). En utgångspunkt utgör i förevarande fall regeln, att en kommun ej får lämna ekonomiskt stöd åt enskild i annat fall än då det på särskild grund är tillåtet. Att bidrag till ungdomsorganisationer av skilda slag i och för sig rymms inom kompetensramen enligt gällande rätt kan det knappast råda något tvivel om. Enda stötestenen synes här vara den i rättspraxis upprätthållna regeln, att parti-

politiskt stöd i varje form fordrar uttrycklig lagstiftning (f. n. enligt lagen om kommunalt partistöd).

Prop. 1989/90: 23

Det nu sagda för enligt min mening till slutsatsen, att det bör framgå direkt av lagtexten, att ett inslag av politisk aktivitet hos mottagarorganisationen är tillåtet. I annat fall blir den rättsliga situationen formellt sett likartad den som uppkom i och med ändringen av 3 § barnavårdslagen (enligt SFS 1965:134), och detta är ju inte avsikten enligt utredningens förslag.

Såsom utredningen själv anger (s. 40) är det egentligen överflödigt att i lagtexten markera bundenheten till den egna kommunen, eftersom lokaliseringsprincipen ändå gäller. Jag delar inte utredningens uppfattning, att denna markering trots det är motiverad. I själva verket bidrar den endast till att ge lagtextförslaget slagsida, genom att texten endast befattar sig med självklarheter men förbigår den springande punkten, nämligen partistödsinslaget.

Med hänvisning till det anförda förordar jag den ändringen av lagtextförslaget, att andra meningen byts ut mot en mening av innehåll, att den omständigheten att organisationen har anknytning till partipolitisk verksamhet inte skall hindra bidragsgivning.

Kammarrätten i Sundsvall tillstyrker också förslaget men har synpunkter på utformningen av lagtexten. Kammarrätten anför följande:

I den föreslagna lagtexten stadgas att ekonomiskt bidrag får lämnas till ungdomsorganisationer som är verksamma inom kommunen eller landstingskommunen. Av lagtexten kan således inte utläsas annat än att stöd till alla slag av ungdomsorganisationer skall falla inom den kommunala kompetensen. Av motiven framgår emellertid att detta inte är utredningens mening utan att med ungdomsorganisation skall förstås sådan organisation som är uppbyggd och fungerar enligt vedertagna demokratiska principer och som öppet tar ställning för demokratin. Utredningen hänför sig i detta sammanhang till den definition av en ungdomsorganisation som används av statens ungdomsråd. Såvitt kammarrätten kunnat finna finns ingen sådan definition. Däremot krävs enligt 5 § andra stycket 1 och 2 förordningen (1988:374) om statsbidrag till ungdomsorganisationer – vilka författningsrum närmast synes innehålla de bestämmelser som utredningen hänför sig till – för generellt bidrag att organisationen är en öppen sammanslutning i vilken medlemskapet är frivilligt samt att organisationen är självständig och demokratiskt uppbyggd med en verksamhet som inte strider mot demokratins idéer. Det föreligger således inte full överensstämmelse mellan vad som enligt förordningen gäller för statens ungdomsråd vid lämnande av bidrag och vad utredningen i motiven uttalar angående vad som enligt den föreslagna lagen skall gälla för den kommunala bidragsgivningen. För att den nu föreslagna lagstiftningen skall bli meningsfull synes det nödvändigt att det närmare klargörs vilka krav som skall ställas på en organisation för att kommunalt stöd skall kunna utgå och att dessa också kommer till uttryck i lagtexten. Kammarrätten vill i detta sammanhang också peka på de svårigheter som i enskilda fall kommer att uppstå då det gäller att bedöma om en organisation uppfyller det i betänkandet angivna kravet att "öppet ta ställning för demokratin" samt kravet på att den "öppet bekänner sig till att demokratin alltjämt ska vara gällande". De krav som uppställs i förenämnda förordning synes enligt kammarrättens mening lämpligare utformade.

I den föreslagna lagtexten används uttrycket "ekonomiskt bidrag". I förarbetena uttalas att med ekonomiskt bidrag avses inte bara kontant

utbetalda medel utan även t. ex. bidrag i form av nedsatt hyra i kommunens lokaler, lägre taxor för olika kommunala nyttigheter m.m. Med hänsyn härtill torde enligt kammarrättens mening uttrycket "ekonomiskt stöd" riktigare återge vad som avses.

Stockholms kommun tillstyrker förslaget. Kommunen har också synpunkter på lagtextens utformning. Kommunen anser att det inte framgår av det nuvarande lagförslaget om bidrag kan ges till de politiska ungdomsorganisationernas politiska verksamhet. Inte heller framgår den i betänkandet föreslagna begränsning som innebär att bidrag enbart får avse ungdomsorganisation vilken arbetar i vedertagna demokratiska former och öppet bekänner sig till demokratin. Lagtexten bör enligt kommunen utformas så att det klart framgår vad som avses.

Av lagtexten bör framgå att stödet endast kan utgå till organisationer som arbetar i demokratiska former och som bekänner sig till demokratin. *Statens ungdomsråd* anför liknande synpunkter när det gäller uttrycket "demokratiska" ungdomsorganisationer. Även *Stockholms läns landsting* anser att lagtexten bör utformas på ett klarare sätt.

Statens ungdomsråd delar utredningens mening att kommunerna bör ha möjlighet att ge bidrag till alla ungdomsorganisationer och att denna möjlighet – med hänsyn till det oklara rättsläget – bör lagfästas.

Statens ungdomsråd anför följande om lagtextens utformning:

Den obestämda artikeln i lagförslagets första mening skulle kunna förväxlas med räkneordet "en" (1). – Innebörden av uttrycket "under den tid beslutet avser" i lagförslagets andra mening har inte närmare berörts i utredningens specialmotivering. Uttrycket kan lätt leda till den slutsatsen, att bidrag måste lämnas för viss tid och att tiden skall anges i bidragsbeslutet. Sådana begränsningar bör, enligt rådets mening, inte uppställas. Det bör t. ex. vara möjligt för en kommun att ge ett engångsbidrag till en förening som p.g.a. förluster som ackumulerats under flera år hamnat i en akut ekonomisk kris.

Rådet anser med hänsyn till att rådet inte använder någon entydig och klar definition att det bör överlämnas åt rättstillämpningen att avgöra vilka organisationer som skall anses vara "ungdomsorganisationer" i lagförslagets mening. Det torde dock vara lämpligt att i lagförarbetena ange vissa riktlinjer för bedömningen. Enligt rådets mening bör en organisation uppfylla åtminstone följande förutsättningar för att kunna kallas "ungdomsorganisation".

1. Organisationen skall bedriva sin verksamhet i huvudsak bland barn och ungdom.

2. Minst 60 procent av organisationens medlemmar bör vara i sådan ålder att de kan kallas "ungdomar" (t. ex. åldrarna 7 – 25 år).

3. Dessa "ungdomsmedlemmar" bör ha stadgeenliga möjligheter att påverka organisationens verksamhet och inriktning.

Skolöverstyrelsen delar utredningens uppfattning att ungdomsorganisationerna utför ett synnerligen värdefullt arbete för ungdomens demokratiska fostran och samhällsengagemang.

Enligt SÖ:s mening är det viktigt att ungdomsorganisationerna får ett klart

och otvetydigt stöd från samhällets sida, som inom generellt utformade ramar ger de fria organisationerna möjlighet att arbeta enligt sina egna förutsättningar.

SÖ delar utredningens uppfattning att politisk verksamhet är personlighetsutvecklande och fostrande och tillstyrker utredningens förslag att kommuner och landsting ska få rätt att ge bidrag till ungdomsorganisationerna utan krav på begränsningar. Självfallet skall fortfarande anser SÖ gälla att organisationerna för att få bidrag skall fungera demokratiskt och öppet ta ställning för demokrati.

Förutom de motiv som utredningen anfört för en ändring vill SÖ tillfoga ytterligare ett. Det finns tecken som tyder på att ungdomars samhällsengagemang i allt mindre grad kanaliseras via de partipolitiska organisationerna och i stället tar sig mer eller mindre "utomparlamentariska" former. En sådan utveckling kan på sikt skada det demokratiska systemet. Det är därför angeläget att införa en bidragsgivning som underlättar verksamheter där ungdomars samhällsengagemang kan integreras med såväl fostrande som politiskt arbete.

Gotlands kommun lämnar förslaget utan erinran men kommunen förutsätter att kompetensregeln kommer att inarbetas i förslaget till ny kommunallag. *Värmlands läns landsting* anför liknande synpunkter.

Karlskoga kommun anför att de idéburna organisationerna under senare år haft svårt att rekrytera medlemmar. Intresset för samhällsfrågor bland ungdomar är dock stort och de politiska ungdomsorganisationerna spelar en stor roll när det gäller att kanalisera detta intresse. Engagerade ungdomar är en förutsättning för samhällets utveckling demokratiskt och som välfärdsstat. Det är därför viktigt med en helhetssyn på de politiska ungdomsorganisationernas arbete och att kommunerna i lag ges möjlighet att stödja såväl den personlighetsutvecklande och fostrande verksamheten som den politiska.

Hudiksvalls kommun ansluter sig helt till utredningens förslag. Som skäl för sitt yttrande vill kommunen påtala behovet av att ungdomars intresse för politisk verksamhet på olika sätt stimuleras. Det demokratiska samhället är inte för all tid givet, det måste ständigt på nytt vinnas. För detta krävs väl utbildade människor med kunskap och förmåga att förändra samhället med bibehållande av politisk demokrati, anför kommunen.

Stockholms läns landsting anför att det föreliggande förslaget med ändring av villkorade bidrag är bra. Landstinget tilltror organisationerna att själva besluta om vad verksamheten ska innehålla. Landstinget tycker också att mångfalden av organisationer är betydelsefull och att ingen organisation kan anse sig mer värdefull än någon annan.

Värmlands läns landsting tillstyrker förslaget. Landstinget delar utredningens allmänna principiella synsätt när det gäller att utveckla bidragsformer som är målstyrda i stället för att bygga på detaljerade föreskrifter. Sådana konkreta målformuleringar gör också önskvärda utvärderingar lättare.

Landstinget i Gävleborgs län instämmer i utredningens förslag. Landstinget välkomnar också en förändrad syn på bidragsgivningen till folkrörel-

serna som innebär mindre detaljreglering och större möjligheter för organisationerna själva att besluta över hur bidragen skall användas.

Norrbottnens läns landsting är positivt till en lag som bekräftar möjligheten för kommuner och landsting att stödja ungdomsorganisationer. Speciellt viktigt anser landstinget det vara att den särskilda bidragsgivningen till de politiska ungdomsorganisationerna ges ett klart och otvetydigt lagstöd.

Svenska kommunförbundet tillstyrker utredningens förslag. När det gäller de lagtekniska frågorna vill förbundet påminna om att antalet smålagar successivt växt, vilket bidragit till att göra det kommunalrättsliga systemet svåröverskådligt. Förbundet är därför principiellt tveksamt till förslaget att skapa en ny särskild lag för att lösa problemet. En sådan lag kan emellertid ses som ett sätt att på kort sikt snabbt klara frågan om bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna. Den slutgiltiga lösningen av den lagtekniska frågan kan sedan anstå till dess kommunallagskommittén redovisat sitt förslag till ny kommunallag. Liknande synpunkter anförs av *Elevorganisationen i Sverige*.

Landstingsförbundet delar utredarens uppfattning att det är angeläget att samhället på lokal, regional och central nivå ger stöd till och uppmuntrar de idéburna organisationernas verksamhet. Förbundet tillstyrker därför utredningens förslag att en särskild lag stiftas så att det blir tillåtet för kommuner och landsting att ge stöd även till den verksamhet som bedrivs av politiska ungdomsorganisationer.

Förbundet delar även utredningens uppfattning att de bidrag som kommuner och landsting ger bör utgå från konkreta mål så att resultaten kan utvärderas. Denna uppfattning har förbundet redan givit uttryck för i sitt remissvar på folkrörelseutredningens betänkande (SOU 1988:89) Mål och resultat – nya principer för det statliga stödet till föreningslivet.

Sveriges Riksidrottsförbund tillstyrker utredningens förslag. Förbundet hävdar bestämt att den av utredningen anförda motiveringen för kommunal anslagstilldelning ”att ungdomsorganisationerna utför ett synnerligen värdefullt arbete för ungdomens demokratiska fostran och samhällsengagemang” i hög grad är tillämplig för idrottsorganisation och därför måste föranleda ytterligare stöd till denna. För beräkning av andelen barn- och ungdomsverksamhet i idrottsorganisation kan omfattningen av det lokala aktivitetsstödet till förening användas.

Förbundet anser att definitionen av anslagsberättigad organisation ”att den arbetar i allmänt vedertagna demokratiska former och öppet bekänner sig till att demokratin ska vara gällande” är självklart till alla delar tillämplig för idrottsorganisation.

Riksförbundet Sveriges 4 H tillstyrker förslaget. Förbundet anför att de av kommunerna, landstingen och staten beviljade ekonomiska stöden är av stor vikt och betydelse för såväl partipolitiska som övriga ungdomsorganisationer. Bidragskonstruktionerna bör – gentemot alla barn- och ungdomsorganisationer – i princip utformas så att de är enkla, rättvisa, ej styrande och kontrollerbara. I grunden måste det bygga på att organisationerna har ett förtroende hos samhället och själva bedömer och prioriterar hur det ekonomiska stödet skall användas. RS 4 H stödjer också utredar-

nas uppfattning angående det olämpliga i att försöka skilja på personlighetsutvecklande verksamhet och politisk verksamhet.

Prop. 1989/90: 23

Unga Örnars Riksförbund anför följande:

Vi delar utredningens uppfattning att det rättsligt inte skall råda några oklarheter om kommuner och landsting kan ge bidrag till en ur demokratiska utgångspunkter viktig och angelägen barn- och ungdomsverksamhet. Det går inte att särskilja vad som är de politiska ungdomsorganisationernas personlighetsutvecklande och samhällsfostrande verksamhet å ena sidan och deras politiska verksamhet å andra sidan. Likväl går det inte att särskilja vad som i andra idébärande organisationer är personlighetsutvecklande och samhällsfostrande eller vad som är politisk verksamhet. En sådan uppdelning strider också mot samhällets uppfattning om den betydelse som de idébärande barn- och ungdomsorganisationerna har för demokratin. Unga Örnas Riksförbund är en självständig barn- och ungdomsorganisation inom arbetarrörelsen. Vår idéförankring är inom den demokratiska arbetarrörelsen. Vi har på grund av detta råkat ut för att kommuner hävdar att vi är en partipolitisk organisation och därmed inte skulle ha rätt att uppbära kommunala bidrag. Vi skulle istället göra anspråk på det partistöd som socialdemokratiska partiet erhållit. Mot bakgrund av ovanstående ser vi det som mycket angeläget att rådande oklarheter rättas till.

Förbundet ser det som angeläget att frågan löses snabbt och den snabbaste vägen är genom en speciallag. Förbundet anser det också viktigt att den nuvarande karaktären på de politiska ungdomsorganisationerna bibehålls. Av den anledningen vill förbundet inte se en lösning där de politiska ungdomsorganisationerna skall inordnas under partistödslagen.

Beträffande specialmotiveringen så finner förbundet lokaliseringsprincipen riktig med de undantag som nämns. Förbundet kan också ställa upp på att det huvudsakliga kriteriet för rätt att ge bidrag skall vara att organisationens aktiviteter riktar sig främst till den egna kommunens eller landstingets medlemmar. Förbundet vill dock uppmärksamma att framför allt i storstadsområdena så måste "främst" kunna tolkas som en majoritet. Kommungränserna är i en del fall endast en gata och man får förmoda att ut och inflödet över gränserna går i båda riktningarna och därför måste man kunna medge att kommunerna tillämpar generösa regler för vad som är "främst". Förbundet ställer också upp på att man använder statens ungdomsråds definition för vad som är en ungdomsorganisation. *Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund* har avgett ett liknande yttrande.

Kommunistisk Ungdom delar helt det förslag till lagtext som utredningen lagt.

Kommunistisk Ungdom anför vidare följande:

Vi skulle tycka att det vore bra om staten kunde markera mot de kommuner och landstingskommuner som inte betalar ut något bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna. Kommunerna betalar i stället ut det till våra partier i deras partistöd. Vi hoppas att staten kommer att rekommendera dessa kommuner att inte särbehandla oss längre.

Svenska Baptisternas Ungdomsförbund och *Svenska Missionsförbundets Ungdom* tillstyrker i ett gemensamt yttrande utredningens förslag. Förbun-

det vill markera att stödet till organisationerna bör ske på ett sådant sätt att respektive organisations särart och profil inte beskärs. *Pingstförsamlingarnas Ungdomsarbete* har avgett ett liknande yttrande.

IOGT-NTO:s juniorförbund tillstyrker förslaget. Förbundet anser att samhällets stöd borde förstärkas när det gäller stöd till barn- och ungdomsorganisationer med idéinriktad verksamhet.

Elevorganisationen i Sverige ser positivt på utredningens förslag. Elevorganisationen vill dock gå lite längre än utredningen vad gäller fastställandet av vikten av att kommunerna ger bidrag. Organisationen vill också öppna dörren för möjligheten till en enhetligare bidragsstruktur i hela landet genom att göra Statens ungdomsråd till normgivare i dessa frågor.

Järnvägshistoriska Riksförbundet tillstyrker förslaget. Dock vill förbundet påpeka att kravet på verksamhet inom kommun/landsting som villkor för stöd kan utesluta mindre föreningar, med mer geografiskt spridd medlemsstock, från bidrag som kommuner, men ej landsting, förfogar över. Detta gäller t. ex. anläggningssubventioner och särskilt i storstadsregionerna.

